

STORTINGET

Representantforslag 35 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristoffer Robin Haug og Lars Haltbrekken

Dokument 8:35 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristoffer Robin Haug og Lars Haltbrekken om å lage en plan for hvor mange flere asylsøkere Norge skal evakuere fra Hellas i 2021 og at økningen i antall evakuerte asylsøkere innen Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN

Til Stortinget

Bakgrunn

Etter brannen i Moria-leiren på Lesbos i Hellas står budskapet om å evakuere asylsøkende barn fra Hellas enda sterkere enn før. Situasjonen på øya Lesbos har gått fra å være prekær til å bli en katastrofe for de 12 000 menneskene som nå befinner seg i leiren. Rundt 400 mindreårige er evakuert til fastlandet i Thessaloniki, hvor situasjonen for dem fortsatt er uavklart og alvorlig. Det greske barnevernet er fullstendig overbelastet og ute av stand til å bidra med beskyttelse og hjelp.

UNICEF Norge får rapporter fra sitt bakkemannskap på Lesbos om at omfanget av overgrep mot barn og enslige mødre øker, uten at de har mulighet til å beskytte seg eller søke tilflukt noe sted. Alt dette skjer samtidig som det påvises stadig flere tilfeller av covid-19, og muligheten til sosial distansering og hygienetiltak er fraværende. Tusenvis av mennesker mangler et sted å sove. De mangler hygieneartikler, medisiner, mat og klær. De mangler psykososial støtte. De mangler alt.

Bare fem kilometer fra den nedbrente leiren ligger det nå en ny telteir kalt Kera Tepe med plass til 7 500

mennesker. Ifølge myndighetene skal kapasiteten opp til 10 000.

Leiren er midlertidig, men greske myndigheter har snakket om å opprette en permanent leir på øya. Det er stor bekymring blant hjelpeorganisasjonene for at dette vil bli en lukket leir med de samme forferdelige forholdene som i Moria-leiren. Det er nå langt på overtid at asylsøkerne på de greske øyene får verdige og trygge mottaksforhold, og at de flyttes til det greske fastlandet eller til andre europeiske land.

Flere må relokaliseres

Regjeringens svar på brannen i Moria var at Norge kan bidra med å hente 50 asylsøkere fra Hellas. Dette er et altfor lavt tall sett opp mot den humanitære katastrofen som er på de greske øyene. Flere land, som Tyskland, har økt antallet asylsøkere de vil ta imot gjennom relokalisering etter brannen.

Det kommer få asylsøkere til Norge. I 2019 kom det 2 305 asylsøkere og 2 804 overføringsflyktninger. Fra januar til august 2020 er det 976 personer som har søkt asyl i Norge, og det er varslet at Norge ikke rekker å ta imot alle de 3 000 kvoteflyktningene som det er vedtatt at skulle komme i 2020.

Som følge av at behovet for å bosette flyktninger i 2020 har gått ned, har kommunene fått brev om å bosette færre flyktninger i år. Over 125 kommuner har støttet oppropet om å evakuere barn fra Moria og varslet at de har kapasitet og ønske om å bosette flere.

Forslagsstillerne mener derfor alt ligger til rette for at Norge i 2021 kan være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Forberedelsene som utlendingsmyndighetene

nå gjør for å starte relokalisering fra Hellas, må ta høyde for at Norge i 2021 vil ta et langt større ansvar enn i dag.

Europakommisjonen la 23. september 2020 frem et forslag om en ny migrasjonspakt som blant annet omhandler en solidaritetsmekanisme for å hjelpe land som opplever et høyt migrasjonspress. Det er usikkert hvor lang tid forhandlingene om pakten vil ta, hvordan det endelige resultatet vil bli, og om den i det hele tatt vil bli vedtatt. Forslagsstillerne mener man derfor må fortsette dugnaden for å hjelpe Hellas i 2021, uavhengig av prosessen med EUs migrasjonspakt.

Stopp i Dublin-returer

Dublin-avtalen er et samarbeid mellom EU-landene, Island, Sveits, Liechtenstein og Norge. Avtalen legger opp til at hver asylsøker får søknaden sin behandlet i kun ett av Dublin-landene. Dersom en asylsøker kommer til Norge etter å ha blitt registrert i et Dublin-land, kan Norge velge ikke å realitetsbehandle søknaden her, men sende vedkommende tilbake til første ankomstland.

Selv om Dublin-forordningen åpner for retur til første land man var innom, er dette ingen plikt. Et land kan velge å behandle asylsøknader selv fremfor å sende vedkommende tilbake til første ankomstland. Dette gjorde for eksempel Norge i 2010, da Utlendingsdirektoratet (UDI) realitetsbehandlet asylsøknader fra personer som hadde blitt registrert i Hellas først. Bakgrunnen for instruksjonen var en dom i Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) i saken M.S.S. mot Belgia og Hellas, som konkluderte med at overføring til Hellas etter Dublin-regelverket ville være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon. Allerede i 2010 behandlet ikke Hellas asylsøknader på en tilfredsstillende måte. Samtidig har landet vært rammet av, og er i, en finansiell krise.

Norske myndigheter besluttet 1. juni 2017 å oppheve instruksjonen om ikke å returnere asylsøkere til Hellas. I perioden 2017–2020 har Norge, ifølge Aftenposten, anmodet Hellas om å ta tilbake 917 asylsøkere. Hellas har akseptert å ta tilbake bare 24 av dem. Bare 3 av de 24 personene Hellas har akseptert å ta imot, er returnert (Aftenposten 2. juni 2020).

Sett i lys av Hellas' store utfordringer med å tilby asylprosedyrer og beskyttelse i henhold til internasjonale rettigheter mener forlagsstillerne at det ikke er riktig at Norge ytterligere belaster Hellas med asylreturner. For å bidra til en reell avlastning av Hellas bør Norge igjen stoppe retur til Hellas gjennom Dublin-avtalen i en midlertidig periode.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2020 legge fram et konkret tall på hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021, basert på det grunnleggende prinsippet at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Relokalisering av asylsøkere i Europa skal ikke føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg.
2. Stortinget ber regjeringen trekke tilbake Instruks om tolking av utlendingsloven § 32 – overføring av asylsøkere til Hellas i henhold til Dublin III-forordningen (GI-07/2017) og realitetsbehandle asylsøknadene til de personene som har Hellas som første ankomstland, i Norge.

15. oktober 2020

Karin Andersen

Kristoffer Robin Haug

Lars Haltbrekken